

Briuselis, 2013 12 17
COM(2013) 913 final

ANNEX 1

PRIEDAS

TVARAUS JUDUMO MIESTE PLANŲ KONCEPCIJA

prie

**KOMISIJOS KOMUNIKATO EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

**Konkurencingos efektyviu išteklių naudojimu grindžiamos judumo sistemos mieste
kūrimas**

{SWD(2013) 524 final}

{SWD(2013) 525 final}

{SWD(2013) 526 final}

{SWD(2013) 527 final}

{SWD(2013) 528 final}

{SWD(2013) 529 final}

PRIEDAS
TVARAUS JUDUMO MIESTE PLANŲ KONCEPCIJA

prie

**KOMISIJOS KOMUNIKATO EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

**Konkurencingos efektyviu išteklių naudojimu grindžiamos judumo sistemos mieste
kūrimas**

Šiame dokumente išdėstyta tvaraus judumo mieste planų rengimo koncepcija, sukurta atsižvelgiant į visos Sąjungos suinteresuotųjų šalių ir planavimo ekspertų nuomones, kuriomis išsamiai keistasi remiant Komisijos iniciatyvomis, pavyzdžiui, „ELTIS Plus“ projektu. Ši koncepcija – bendras sutarimas dėl pagrindinių šiuolaikinio tvaraus judumo mieste ir transporto plano ypatybių. Pagal šią koncepciją nesiūloma visiems taikyti vienodo požiūrio į miesto transporto planavimą. Ši koncepcija gali ir turėtų būti pritaikoma prie konkrečių valstybės narės ir miestų teritorijų aplinkybių.

Toliau išdėstyti elementai turėtų būti laikomi pagrindiniais principais.

Uždaviniai ir tikslai

Pagrindinis tvaraus judumo mieste plano tikslas – pagerinti miesto teritorijų pasiekiamumą ir teikti aukštos kokybės ir tvarias judumo ir transporto į miesto teritoriją, per miesto teritoriją ir miesto teritorijoje paslaugas. Plane labiau atsižvelgiama į miesto funkcionavimo ir jo aplinkinių teritorijų poreikius, o ne į administracinį miesto rajoną.

Šiuo tikslu, rengiant tvaraus judumo mieste planą, padedama sudaryti miesto transporto sistemą, kuri

- a) prieinama ir atitinka pagrindinius visų naudotojų judumo poreikius;
- b) leidžia suderinti ir patenkinti įvairius piliečių, įmonių ir pramonės judumo ir transporto paslaugų poreikius;
- c) skatina suderintai vystyti ir geriau integruoti skirtingos transporto rūšys;
- d) atitinka tvarumo, ekonominio gyvybingumo, socialinės lygybės, sveikatos ir aplinkos kokybės poreikių suderinamumo reikalavimus;
- e) didina veiksmingumą ir ekonominę efektyvumą;
- f) geriau išnaudoja miesto erdvę ir jau veikiančią infrastruktūrą ir teikiamas paslaugas;
- g) didina miesto aplinkos patrauklumą, gerina gyvenimo kokybę ir visuomenės sveikatą;
- h) gerina eismo saugą ir saugumą;
- i) mažina oro užterštumą, triukšmą, šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimą ir energijos vartojimą; taip pat
- j) prisideda prie bendro geresnio transeuropinio transporto tinklo ir visos Europos transporto sistemos veiksmingumo.

Ilgalaikė vizija ir aiškus įgyvendinimo planas

Tvaraus judumo mieste plane pateikiama ilgalaikė miesto teritorijos plėtros ir su ja susijusių transporto ir judumo infrastruktūros ir paslaugų būsimos plėtros strategija (arba planas yra su šia strategija susijęs).

Į tvaraus judumo mieste planą taip pat įtraukiamas trumpalaikis strategijos įgyvendinimo planas.

- (1) Grafikas ir biudžeto planas. Įgyvendinimo plane taip turėtų būti įgyvendinimo grafikas ir biudžeto planas. Turėtų būti nurodyti ir reikalingo finansavimo šaltiniai. Geriausiu atveju įgyvendinimo planas turėtų apimti 3–10 metų laikotarpį.
- (2) Atsakomybė ir išteklių. Tvaraus judumo mieste plane turėtų būti aiškiai paskirstyta atsakomybė už plane nurodytą politikos kryptį ir priemonių įgyvendinimą ir nustatyti kiekvienam subjektui reikalingi išteklių.

Dabartinio ir būsimo veiksmingumo įvertinimas

Tvaraus judumo mieste plėtra turėtų būti pagrįsta atidžiu miesto transporto sistemos dabartinio ir būsimo veiksmingumo įvertinimu.

- (3) Padėties analizė ir pagrindinis scenarijus. Tvaraus judumo mieste plane, atlikus judumo mieste veiksmingumo auditą, turėtų būti pateikta išsami dabartinės padėties analizė ir nustatytas bazinis scenarijus, pagal kurį bus galima vertinti būsimą pažangą. Į šią analizę turėtų būti įtraukta institucinės struktūros, planavimo proceso ir įgyvendinimo mechanizmų peržiūra. Į ją taip pat turėtų būti įtrauktas siūlomų priemonių poveikio vertinimas.
- (4) Veiksmingumo rodikliai. Siekiant apibūdinti dabartinę miesto transporto sistemos padėtį atitinkamais politikos aspektais, turėtų būti nustatyti tinkami rodikliai: transporto paslaugų ir infrastruktūros kokybė ir galimybės jomis naudotis, žemės naudojimas ir teritorijų planavimas, sauga ir saugumas, energetika, aplinka, socialinė įtrauktis ir lyčių lygybė, ekonominė plėtra, sveikatos priežiūra, švietimas ir kt.). Tvaraus judumo mieste plane turėtų būti nurodyti miesto teritorijų vadinamieji karštieji taškai, kuriuose dabartinės transporto sistemos veiksmingumas yra itin mažas vertinant nurodytaisiais politikos aspektais.
- (5) Konkretūs tikslai. Tvaraus judumo mieste plane turėtų būti nurodyti konkretūs veiksmingumo tikslai, kurie būtų realūs atsižvelgiant į dabartinę padėtį miesto teritorijoje, nustatytą atlikus padėties analizę, ir kurie būtų plataus užmojo atsižvelgiant į tvaraus judumo mieste plano uždavinius ir bendruosius tikslus.
- (6) Tiksliniai rodikliai. Tvaraus judumo mieste plane turėtų būti nustatyti išmatuojami tiksliniai rodikliai, pagrįsti realistiniu bazinio scenarijaus ir turimų išteklių įvertinimu. Šie tiksliniai rodikliai turėtų atspindėti konkrečius tvaraus judumo mieste plano tikslus.

Suderintas ir integruotas visų transporto rūšių vystymas

Tvaraus judumo mieste plane skatinamas visų susijusių transporto rūšių vystymas ir remiamas perėjimas prie tvaresnių transporto rūšių. Plane nurodomos integruotas techninių, infrastruktūros, politika grindžiamų ir neprivalomų priemonių rinkinys, kuriuo siekiama didinti veiksmingumą ir ekonominį efektyvumą atsižvelgiant į paskelbtą uždavinį ir konkrečius tikslus.

Paprastai įtraukiamos šios sritys:

- a) viešasis transportas. Į tvaraus judumo mieste planą turėtų būti įtraukta infrastruktūrą, riedmenis, ir paslaugas aptarianti strategija, skirta viešojo transporto paslaugų kokybei, saugumui, integravimui ir prieinamumui gerinti;

- b) nevariklinės transporto priemonės. Į tvaraus judumo mieste planą turėtų būti įtrauktas planas didinti ėjimo pėsčiom ir važiavimo dviračiu patrauklumą, saugą ir saugumą. Prireikus turėtų būti vertinama ir gerinama dabartinė infrastruktūra. Turėtų būti numatoma kurti naują infrastruktūrą ne tik šalia variklinių transporto priemonių maršrutų. Reikėtų svarstyti galimybę prireikus kurti specialią dviratininkams ir pėstiesiems skirtą infrastruktūrą, kad jie būtų atskirti nuo intensyvaus variklinių transporto priemonių eismo ir kad būtų sumažinti kelionės atstumai. Infrastruktūros kūrimo priemonės turėtų papildyti kitos techninės, politika grindžiamos ir neprivalomos priemonės;
- c) įvairiarūšis vežimas. Sudarant tvaraus judumo mieste planus turėtų būti prisidedama prie geresnės skirtingų transporto rūšių integracijos, juose turėtų būti nurodytos priemonės, kurių konkretus tikslas – sklandus ir įvairiarūšis judumas ir transportas;
- d) kelių eismo sauga mieste. Tvaraus judumo mieste plane turėtų būti pateikiami veiksmai, kuriuos vykdant remiantis pagrindinių kelių eismo saugos problemų analize ir atsižvelgiant į atitinkamų miesto teritorijų rizikos zonas bus gerinama kelių eismo sauga;
- e) kelių transportas (judančių transporto priemonių eismas ir transporto priemonių statymas). Kalbant apie kelių tinklą ir variklinį transportą, į tvaraus judumo mieste planą turėtų būti įtraukti judančių transporto priemonių eismo ir transporto priemonių statymo klausimai. Taikant priemones turėtų būti siekiama kuo geriau panaudoti dabartinę kelių infrastruktūrą ir pagerinti padėtį nurodytuose vadinamuosiuose karštuosiuose taškuose bei visose kitose teritorijose. Reikėtų išnagrinėti galimybes perskirstyti važiuojamąją dalį, jos dalį skirti kitų rūšių transportui, kitam viešam arba su transportu nesusijusiam naudojimui;
- f) miesto logistika. Tvaraus judumo mieste plane turėtų būti pateikiamos priemonės miesto logistikos efektyvumui gerinti, įskaitant krovinių pristatymą mieste, mažinant su jais susijusius išorės padarinius, kaip antai šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir teršalų išmetimą ir triukšmą;
- g) judumo valdymas. Į tvaraus judumo mieste planą turėtų būti įtraukti veiksmai, kuriuos vykdant būtų skatinamas perėjimas prie tvaresnių judumo modelių. Turėtų būti įtraukiami piliečiai, darbdaviai, mokyklos ir kiti susiję subjektai;
- h) intelektinės transporto sistemos. Kadangi ITS taikomos visoms transporto rūšims ir judumo paslaugoms – ir keleiviams, ir kroviniams – jomis galima remtis formuluojant strategiją, įgyvendinant politiką ir stebint, kaip taikoma kiekviena pagal tvaraus judumo mieste planą nustatyta priemonė.

Horizontalioji ir vertikalioji integracija

Rengiant ir įgyvendinant tvaraus judumo mieste planą remiamasi integruotu požiūriu, pagal kurį reikalingas intensyvus skirtingų valdymo lygmenų ir atitinkamų institucijų bendradarbiavimas, koordinavimas ir konsultavimasis. Tinkamas struktūras ir procedūras turėtų nustatyti vietos planavimo institucija.

Integruotas planavimas ir įgyvendinimas apima:

- a) vietos lygmens tarnybų tarpusavio konsultacijas ir bendradarbiavimą siekiant užtikrinti, kad tvaraus judumo mieste planas derėtų su vietos politikos kryptimis, strategijomis ir priemonėmis susijusiose politikos srityse (pavyzdžiui, transporto, žemės naudojimo ir teritorijų planavimo, socialinių paslaugų, energetikos, sveikatos priežiūros, švietimo, vykdymo užtikrinimo ir teisėtvarkos palaikymo ir kt.) ir kad jie vienas kitą papildytų;
- b) glaudų dialogą su susijusiomis institucijomis: i) skirtingų administravimo ir valdymo lygmenų (pvz., rajono, savivaldybės, miesto aglomeracijos, regiono ir valstybės narės) ir ii) kaimyninių miestų teritorijų. Į šį dialogą visų pirma turėtų būti įtrauktos tos įstaigos ir

institucijos, kurios yra atsakingos už transporto ir judumo paslaugas ir infrastruktūrą miesto teritorijoje arba teritorijoje, per kurią į tą miesto teritoriją patenkama;

c) politikos tikslų, atitinkamų pokyčių ir (arba) transporto planų, kurie yra įgyvendinami arba dar rengiami ir kurie daro poveikį susijusiai miesto teritorijai, išmanymą ir deramą atsižvelgimą į juos.

Dalyvavimu grindžiamas požiūris

Tvaraus judumo mieste planas įgyvendinamas vadovaujantis skaidrumu ir dalyvavimu grindžiamu požiūriu.

Vietos planavimo institucija turėtų įtraukti susijusius subjektus – piliečius, taip pat pilietinės visuomenės atstovus ir ekonominės veiklos vykdytojus – į plano rengimą ir įgyvendinimą nuo plano pradžios per visą jo eigą, kad būtų užtikrintas didelis visuomenės pritarimas ir parama.

Stebėseną, peržiūrą, ataskaitų teikimas

Tvaraus judumo mieste įgyvendinimo planas turėtų būti atidžiai stebimas.

Pagal atrinktus rodiklius reguliariai turėtų būti vertinama plano uždavinių ir konkrečių tikslų siekimo pažanga, taip pat ar pasiekti tiksliniai rodikliai. Siekiant užtikrinti, kad laiku būtų galima pasinaudoti svarbiais duomenimis ir statistika, turėtų būti imamasi tinkamų veiksmų. Norint peržiūrėti tvaraus judumo mieste plano įgyvendinimą remiamasi stebėsenos ataskaita.

Kokybės užtikrinimas

Vietos planavimo institucijos turėtų parengti mechanizmus, kuriais užtikrintų tvaraus judumo mieste plano kokybę ir patvirtintų, kad laikomasi Tvaraus judumo mieste plano koncepcijos.